

1. Mekkora lesz:

- a) 0,5 mol standard gáz térfogata, ha a nyomása az 1/4-ére csökken? ($t = \text{konst.}$)
.....
- b) 1000 cm³ 4 °C-os víz térfogata, ha a hőmérsékletét 20 °C-ra emeljük?
($\rho_{20} = 0,998 \text{ g/cm}^3$) .....
- c) 1000 cm³ 0 °C-os jég térfogata, ha megolvad?
($\rho_{\text{víz}}/\rho_{\text{jég}} = 1,09$) .....
- d) a 0,02 M NaOH-oldat pH-ja, ha kétszeresére hígítjuk? .....
- e) Egy 20 %-os (m) oldat koncentrációja (%), ha víztartalmának a fele elpárolog?
.....

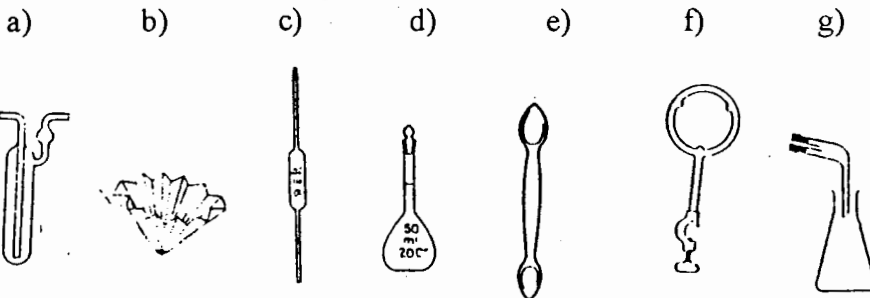
2. Egészítse ki a következő egyenleteket együtthatókkal:

- a) .... Ca₃(PO₄)₂ + ... H₂SO₄ = ... CaSO₄ + ... Ca(H₂PO₄)₂
- b) .... CuSO₄ + ... NH₄OH → .... [Cu(NH₃)₄]SO₄ + ... H₂O
- c) .... As₂O₃ + ... Zn + ... H₂SO₄ → .... AsH₃ + ... ZnSO₄ + ... H₂O
- d) .... Cl₂O₆ + ... NaOH = ... NaClO₃ + ... NaClO₄ + ... H₂O
- Mely atomok oxidációs foka változott a c) és d) egyenletekben?
.....

3. Írja fel a megadott folyamatok *termokémiai egyenletét*, és a folyamatokhoz tartozó ΔH nevét!

- a) propán égése: .....
- b) A kén égése SO₂-dá: .....
- c) sav és bázis reakciója: .....
- d) KNO₃ és víz reakciója: .....

4. Néhány eszköz ábráját adjuk meg.

- Melyiket használják A) szűréshez: ....., C) desztilláláshoz: .....,
B) gáztisztításhoz: ....., D) oldatkészítéshez: .....

5. Adja meg a *képletét* 2-2 olyan vegyületnek, melyeket a mindennapi életben használunk!

- gázok: ..... cseppfolyósak: ..... szilárdak: .....
- .....

1. Töltse ki a táblázatot számokkal

atom/ion	elektronok száma	neutronok száma	protonok száma	A_{rel}
Br^-	36	.....	.....	81
Ca^{2+}	.....	24	20	.....
P	15	16	.....	.....
Fe^{3+}	.....	.....	26	54

2. A fentiek *semleges atomjai* közül melyiknek van alapállapotban:

	a legnagyobb	a legkisebb
a) páratlan elektron száma	.....	.....
b) rendszáma	.....	.....
c) lehető oxidációs száma	.....	.....
d) földi gyakorisága (más izotópjaival együtt)	.....	.....

3. Felsorolunk néhány atomot.

	Sn	N	Na	F	C	Ba
Melyekre jellemző, hogy:						
a) tetraédes EX_4 halogenidjei is vannak	.....	.....	.....	.....	.....	.....
b) lineáris oxidja is van	.....	.....	.....	.....	.....	.....
c) elemi molekuláiban nincs π -kötés	.....	.....	.....	.....	.....	.....
d) vegyületeiben csak egyféle oxidációs száma van	.....	.....	.....	.....	.....	.....

4. Felsorolunk néhány vegyületet. Jelölje, hogy melyik tartalmaz π -kötést (π), koordinatív kötést (k), molekulán belüli H-kötést (H). Melyik alkalmas elektronpár-donor (d) szerepre?

H_2SO_4	NH_4Cl	$(H_2O)_6$	CO	C_2H_4
.....	.....	.....	.....	.....

5. Milyen részecskék vannak a felsorolt szilárd anyagok kristályrácsainak rácspontjain?

	kvarc (SiO_2)	kálium-szulfát	kén	grafit
részecske:	.....	.....	.....	.....
összetartó erő:	.....	.....	.....	.....

(σ , π , Coulomb, van der Waals)

Startszám:.....

1. Adja meg a felsorolt atomok 2-2 leggyakoribb oxidációs fokát (előjeles szám!), és oxidációs fokoként egy-egy vegyületét is! (Tehát összesen 8 oxidációs fok és 8 vegyület)

Pb

Fe

S

Cr

.....
.....

2. Hogyan reagálnak *vizzel* a felsorolt elemek és vegyületek?

a) Cl_2 : .....

b) F_2 : .....

c) Na : .....

d) PCl_5 : .....

e) FeCl_3 : .....

f) Na_2O : .....

g) BaO_2 : .....

h) HI : .....

i) NH_3 : .....

j) LiH : .....

3. Írja be a táblázatba, hogy a felsorolt négy vegyület vizes oldatának páronkénti reakciója során milyen *jelenségeket* észlel, és a jelenségeket okozó vegyületek *képletét!*

	Ag_2SO_4	KI	NaClO
KI			
NaOCl			
$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$			

Irinyi János
Középiskolai Kémiaverseny
Győr, 1999, május 1.

IV. Szerves kémia

Startszám:.....

Megnevezünk egy sor vegyületet:

A: butadién   B: naftalin   C: piridin   D: pirrol   E: toluol
F: n-propilalkohol   G: benzaldehid   H: glicerin   I: acetamid

Ezeknek a tulajdonságaira, reakcióikra vonatkozó kérdéseink:

1. Hasonlítsa össze az A-D vegyületek brómmal adott jellemző reakcióit!

A   B   C   D

termék:
(képlet)

.....

2. Klórral kétféleképpen reagálhat az E vegyület (termékek képlete):

a) 25 °C, Fe .....   b) 110 °C, UV .....

3. Az F kétféle reakciót ad kénsavval (termékek képlete):

a) 130 °C .....   b) 160 °C .....

4. Milyen illatú és levegőn állva mivé alakul a G? (reakció)

.....

5. Milyen fontos észtereit ismeri H-nak? (név).....

Melyik észtere robbanékony? (képlete és a bomlás termékei)

.....

6. Hogyan hidrolizál I? (egyenlet)

.....

7. Hasonlítsa össze a megadott vegyületek azonos molaritású, vizes oldatainak pH-ját (><= jelek)

a.) piridin	dimetilamin	d.) pirimidin	piridin
b.) alkohol	fenol	e.) benzoésav	oxálsav
c.) anilin	alanin	f.) etánsav	metánsav

8. Sorolja be a következő vegyületeket a szénhidrátok csoportjaiba (mono-, di-, poli-)

keményítő   maltóz   fruktóz   szacharóz

.....

- 10 %-os (m) NaOH-oldat 100 g-jában 1,0 mol fém nátriumot oldunk. Hány mol%-os NaOH-oldatunk lesz?
(Na: 23,0 g/mol)
- $C_xH_yO_z$ képletű vegyület 1 molját 7,5 mol oxigénben égetjük el. Az égéstermék össztérfogata 400 K-en 83,14 kPa össznyomáson 440 dm^3 . Ha ezt lehűtjük, 147 dm^3 standard állapotú CO_2 - O_2 elegyet kapunk, amelynek térfogata 1/3-ára csökken, ha lúgoldaton vezetjük át. Mi a vegyület képlete?
- Egy $Ni_3(CO_3)(OH)_4 \cdot 4H_2O$ összetételű bázisos nikkel-karbonát 1,00 molját sósavoldattal oldjuk úgy, hogy (a CO_2 eltávoztása után) $NiCl_2$ -ra éppen telített oldatot kapunk (64,2 g $NiCl_2$ 100 g vízben), az oldat csak vizet és nikkel(II)-kloridot tartalmaz. Mennyi és hány tömegszázalékos sósavoldat kell ehhez?
(Ni: 58,7; Cl: 35,5 g/mol)
- Alkálikarbonát és ammónium-hidrogénkarbonát elegyből 100 mg-ot sósavoldatban oldunk, a fejlődő gázt $50,00 \text{ cm}^3$, 0,100 mólos NaOH-oldatba vezetjük. A lúgfölösleg visszatitrálására $23,70 \text{ cm}^3$ 0,100 mólos sósavoldat fogy. Melyik alkálifém karbonátja volt a keverékben és hány százalékban?
(Li: 6,9; Na: 23,0; K: 39,0; Rb: 85,5; Cs: 132,9; N: 14,0 g/mol)
- Összeöntünk 100-100 g $K_2Cr_2O_7$, KI és H_2SO_4 oldatot, mindegyik 1,00 tömegszázalékos. A reakcióelegyet vízzel 500 cm^3 -re töltjük.
Az alábbi kiegészítendő redoxiegyenlet folyamata teljes mértékben végbemegy:
$$\dots K_2Cr_2O_7 + \dots KI + \dots H_2SO_4 = \dots I_2 + \dots Cr_2(SO_4)_3 + \dots H_2O$$

Mi lesz ezek után az oldat komponenseinek mol/ dm^3 -ben kifejezett koncentrációja?
(Cr: 52,0; K: 39,0; I: 127,0; S: 32,0 g/mol)
- Telített $NiSO_4$ -oldat elektrolízise során - mialatt az összes nikkelt kiválik - az elektrolit kénsavra nézve 20 %-os (m) lesz. (Az elektródokon csak nikkelt és oxigén válik le.)
Mekkora volt a telített $NiSO_4$ -oldat koncentrációja (a $NiSO_4$ oldhatósága)?
(Ni: 58,7; S: 32,0 g/mol)
- Az ammónia termikus disszociációja: $2 NH_3 \leftrightarrow N_2 + 3 H_2$
Milyen mértékű (%) az ammónia bomlása, ha tiszta NH_3 gáz hevítése során az egyensúlyi gázelegyenletben
a) egyenlő az NH_3 és a H_2 koncentrációja,
b) egyenlő az NH_3 és a N_2 koncentrációja,
c) a mólok száma 1,5-szeresére nőtt a kiinduláshoz képest,
d) az NH_3 tartalom 50%?
- Egy HA egyértékű sav vizes oldatát 100-szoros térfogatúra hígítva a protolízis foka 9-szeresére nő. Egy ugyanilyen koncentrációjú HB sav 10-szeresére való hígítása során a hidrogénion-koncentráció 0,3-szeresére csökken.
Mekkora a protolízis (disszociáció) mértéke a fenti 4 oldatban?
Melyik sav "erősebb"?